

Publikacje za rok 2018

(oprac. Marcin Witkowski)

1. ***Drogi mieszkańców ziemi andrychowskiej do niepodległości***, oprac. T. Putek, M. Pytel-Skrzypiec, D. Rusin, A. Fryś, Towarzystwo Miłośników Andrychowa, „SCAL-BIS”, Andrychów 2018, 88 s., faksymilia, fot.

oprawa miękka, 21 cm

Publikacja wydana z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Andrychowa opisuje działalność organizacji, których celem było rozbudzenie świadomości narodowej wśród mieszkańców, oraz zaangażowanie andrychowian w działalność niepodległościową. Niewątpliwą wartością książki są zamieszczone na jej końcu aneksy. Pierwszy to lista żołnierzy ziemi andrychowskiej walczących podczas I wojny światowej i służących w szpitalach wojskowych. Wykaz obejmuje mieszkańców Andrychowa, Brzezinki, Inwałdu, Rzyk, Sułkowic, Targanic i Zagórnika, służących w Legionach Polskich, Polskim Korpusie Posiłkowym (PKP), Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) oraz w szeregach armii austro-węgierskiej (m.in. w pułkach Obrony Krajowej i w 56 pp). Drugi aneks zawiera nazwiska poległych w I wojnie światowej i pochowanych na cmentarzach gminy Andrychów – Cmentarzu Wojennym nr 484 (cmentarz komunalny w Andrychowie, 22 pochowki) i Cmentarzu Wojennym nr 480 (cmentarz parafialny w Inwałdzie, dwa pochowki).

2. ***Dyrz A., Frydrychowice. Nasz Mała Ojczyzna***, Drukarnia Drukpress s.c., Andrychów 2018, 208 s., il., fot.

oprawa twarda, 30 cm

Pomysł na książkę narodził się podczas organizowania „Izby Historii i Pamięci wsi Frydrychowice”, którą otwarto w listopadzie 2018 r. Inicjatorką powstania izby regionalnej a zarazem autorką publikacji jest frydrychowicka nauczycielka Alina Dyrz. Bogata w fotografie – zarówno współczesne, jak i zdjęcia archiwalne – książka przedstawia dzieje wsi i parafii, historię miejscowej oświaty oraz przybliży postacie osób zasłużonych dla Frydrychowic.

Ukazanie historii naszej parafii w tylu aspektach jest niełatwym przedsięwzięciem. Wymagało wiele dociekliwości, wrażliwości i ogromnej pracy. [- -]

Lektura tej książki z pewnością będzie zaspokajać ciekawość historii naszej, według słów autorki, Małej Ojczyzny.

(Słowo przewodnie, ks. J. Gwiazdoń, proboszcz parafii we Frydrychowicach)

3. ***Galicyskie Wadowice*, Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego, Urząd Miejski Wadowice, Wadowice 2018, 22 s. [1], fot.**

oprawa miękka, 21 cm

Przygotowana przez Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego Urzędu Miejskiego publikacja jest przewodnikiem po szlaku o tym samym tytule. W książce opisano 13 obiektów charakterystycznych dla galicyjskich Wadowic i istotnych dla funkcjonowania miasta w XIX i w początkach XX w. – wśród nich koszary, gmach „Sokoła”, Sąd Obwodowy, budynek Powiatowej Kasy Oszczędności czy c.k. gimnazjum. Dodatkowym walorem publikacji jest plan miasta z naniesionymi na niego obiektami, opisanymi w książce.

Pozycja Wadowic, położonych z dala od najważniejszych szlaków komunikacyjnych, uległa zmianie w XIX w. za sprawą budowy szosy lwowsko-wiedeńskiej. Inwestycja ta uczyniła miasto nad Skawą ważnym punktem komunikacyjnym i strategicznym na mapie Galicji. W 1819 r. przeniesiono tutaj siedzibę dużego cyrkułu, a w ślad za tym ulokowano garnizon wojskowy, sąd obwodowy oraz gimnazjum. Wydarzenia te nadały ówczesnemu miastu nowe funkcje administracyjne, militarne i edukacyjne, które przyczyniły się do wzrostu jego prestiżu i rangi oraz ożywienia ekonomicznego. Czasy galicyjskie to także wzrost aktywności społecznej mieszkańców miasta. Na przełomie XIX i XX w. powstały tutaj liczne stowarzyszenia kształtujące życie kulturalne i naukowe. Procesy zachodzące w XIX w. doprowadziły do przekształcenia Wadowic w nowoczesne, europejskie miasto.

(Z Wprowadzenia)

4. ***Habemus Papam! Z Wadowic do Watykanu...*, Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego, Urząd Miejski Wadowice, Wadowice 2018, fot., s. 22 [1].**

oprawa miękka, 21 cm

Z okazji 40. rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na papieża Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego Urzędu Miejskiego przygotował publikację przedstawiającą postać najwybitniejszego wadowiczanina i Jego życiową drogę z rodzinnego miasta do Watykanu. Wydawnictwo oparte jest na cytatach z papieskich przemówień oraz Jego wspomnieniach zebranych przez Justynę Kiliańczyk-Ziębę w książce *Jan Paweł II. Autobiografia*. Publikacja, wydana w sześciu językach (polskim, angielskim, niemieckim, francuskim, włoskim i hiszpańskim), uzupełniona została archiwalnymi fotografiami dokumentującymi życie Karola Wojtyły – Jana Pawła II oraz informacjami dotyczącymi pontyfikatu.

5. ***Heumann S., Wiadomości o parafiach mucharskiej, zembrzyckiej i suskiej napisane przez proboszcza zembrzyckiego księdza Stanisława Heumanna w latach 1898-1900*, Drukarnia i Wydawnictwo Grafikon, Zembrzyce 2018, 170 [2] s., il.**

Powtórne wydanie dokumentów historycznych zawierających informacje o parafiach zembrzyckiej, mucharskiej i suskiej oraz opracowanie ich dziejów, które w latach 1898-1901 opublikował w krakowskiej drukarni „Czasu” ks. Stanisław Heumann.

W tym okresie ksiądz Stanisław Heumann pełnił w Zembrzycach funkcję proboszcza. [- -] Był on także znanym społecznikiem, organizatorem życia kulturalnego i charytatywnego w parafii, a jego hobby to historia parafii Zembrzyckiej, Mucharskiej i Suskiej. Za jego życia istniały jeszcze archiwa zawierające dokumenty historyczne, które zostały zniszczone przez zawieruchę pierwszej i drugiej wojny światowej. Spaleniu uległy dokumenty arcybiskupstwa tarnowskiego, będące wcześniej kopalnią wiedzy o tym co się w parafiach działo od ich utworzenia, a to za sprawą protokołów wizytacji biskupich. Ksiądz Stanisław Heumann jakby przeczuwając, że tak się może stać, skopiował te [- -] dokumenty i wydał je własnym nakładem w trzech tomikach obdarowując nimi swoich przyjaciół. Do dziś zachowało się kilkanaście egzemplarzy, głównie u kolekcjonerów prywatnych niedostępnych dla szerszej rzeszy czytelników.

(Słowo wstępne Tadeusza Wojtanka)

- 6. Janusz M., Nowakowski A., Obodyński M., *Szkoła i sport w Kleczy Dolnej (1888-2018). Przeszłość i dzień dzisiejszy*, „SCAL-BIS”, 2018, 144 s., fot., tab. oprawa miękka, 23,5 cm**

Praca przedstawiona przez trojkę badaczy z Małopolski podejmuje problemy ważne dla społeczności zamieszkującej okolice Wadowic, a konkretnie Kleczy Dolnej. Autorzy skoncentrowali uwagę na – wydawałoby się – niewielkim, w sensie przestrzeni, ale rozległym w sensie czasowym zakresie. Uwagę skupili na „szkole i sporcie w Kleczy Dolnej (1888-2018)” [- -]. Należy docenić niemalą dociekliwość Autorów, którzy dotarli do zasobów archiwalnych kilku instytucji [- -]. Ponadto w pracy wykorzystano m.in. zbiory prywatne, relacje ustne, pisemne, źródła drukowane oraz liczne opracowania. Podstawa źródłowa pracy stanowi więc jej mocną stronę. Wątpliwości nie budzi komunikatywny i niemal przyjemny w odbiorze język pracy [- -]. Należy więc stwierdzić, że praca stanowi interesującą pozycję z zakresu historii regionalnej.

(Z recenzji dr. hab. A. Pasko, prof. Uniwersytetu w Białymstoku)

- 7. *Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia 1617-2017*, kol. red. S. Chyczyński, Ł. Dziedzic, K. Duda, M. Dybek, Z. Kochan, M. Malec, B. Moskała, Drukarnia i Wydawnictwo Grafikon, Kalwaria Zebrzydowska 2018, 240 s., il., faksymilia, fot. oprawa twarda, 30 cm**

Niniejszym albumem, mieszczącym reprodukcje wybranych dzieł sztuki i starych pocztówek, mapy i panoramy, zdjęcia okolicznościowych pamiątek, archiwalne fotografie uzupełnione

współczesnymi, chcielibyśmy godnie uczcić wspaniały jubileusz czterechsetlecia lokacji.

(Ze Wstępu)

8. **Koczur Z., *Pamiętnik andrychowski*, Wyd. Ridero, Andrychów 2017, 101 s., il.**

oprawa miękka, 21 cm

Nie jest to książka historyczna w sensie naukowym. Jednak na początku przytoczyłam istotne fakty historyczne dotyczące miasta, ponieważ ważne są korzenie, źródła, z których wyrastamy. Zawarłam w tej książce historie ludzi, mieszkańców, osób, które tutaj mieszkały lub mieszkają. Dzisiaj, tak jak mówią sami bohaterowie książki, życie odbywa się w szybkim tempie i brakuje czasu na ... wspomnienia. [- -]

Historie tutaj zebrane opisują życie mieszkańców w minionych latach. Powracają czasy dzieciństwa czy młodości. Powracają miejsca, które istniały w Andrychowie.

Część wspomnień zatarł już czas, niektóre być może są tylko miejskimi mitami. Ale warto było je spisać. Starsze pokolenie odchodzi, a razem z nim wspomnienia o Andrychowie z tamtych lat.

(Wstęp, czyli kilka słów od Autorki)

9. **Krutak J., *Droga mieszkańców Rybarzowic do Niepodległości 1914-1918*, Wydawnictwo Tulipus, Rybarzowice 2018, 88 s., il., tab.**

oprawa miękka, 20,5 cm

Publikacja to krotki zarys historii miejscowości i jej mieszkańców w okresie I wojny światowej. Analizując źródła, autor ustalił nazwiska 92 mieszkańców Rybarzowic, którzy służyli w mundurach c.k. armii, polegli, zostali ranni lub wzięci do niewoli – co trzeci w szeregach wadowickiego 56 Pułku Piechoty. Z Rybarzowic wywodził się dowódca 36 Pułku Piechoty Landwehry i komendant obozu jenieckiego w Terezynie płk (w II RP generał WP) Wojciech Dobija (1859-1933), absolwent wadowickiego gimnazjum.

Książka jest bogato ilustrowana fotografiami z epoki oraz zdjęciami rysztunku bojowego, które w trakcie prac nad publikacją dostarczyli mieszkańcy Rybarzowic.

10. **Nowakowski A., *Babica – dzieje szkoły na tle dziejów wsi. Od schyłku średniowiecza po rok 2017*, Wyd. RS Druk, Rzeszów 2018, 130 s., il., tab.**

oprawa miękka, 24 cm

Bez wątpienia publikacja Andrzeja Nowakowskiego dotycząca położonej koło Wadowic wsi Babica wypełnia pustkę badawczą dziejów tej miejscowości [- -]. Nie jest to [- -] suchy opis, lecz narracja wzbogacona licznymi odniesieniami do miejscowych obrzędów, sposobu życia, spędzania

czasu, wreszcie religijności miejscowej ludności. W związku z tym praca powinna być interesującą w odbiorze Czytelników [- -]. Sporo miejsca poświęcono dziejom miejscowej szkoły, uwzględniając przy tym rozwój wychowania fizycznego i turystyki – co jest zresztą zgodne z naukowymi zainteresowaniami Autora [- -]. Wysoko oceniam przedstawioną publikację, która [- -] stanowi [- -] ważny wkład w dzieje regionalne nie tylko Babicy, ale i – patrząc szerzej – okolic Wadowic.

(Z recenzji dr. hab. Krzysztofa Koźbiała)

11. **Nowakowski A., Wadowice w latach 1945-1990. Przyczynek do najnowszej historii miasta, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2018, 364 s., il., tab. oprawa miękka, 23 cm**

Wydarzenia, na których skoncentrował się Autor, w pewnym okresie wiążą się z pontyfikatem papieża Polaka [- -], który bez wątpienia przyczynił się do upadku systemu politycznego panującego wówczas w Europie Środkowo-Wschodniej. Dobrze więc się stało, że narodził się pomysł napisania takiej książki [- -]. Praca ma charakter źródłowy. Autor dotarł do interesujących dokumentów znajdujących się w zasobach Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, Katowicach i Wrocławiu. Niezwykle cennym materiałem źródłowym są relacje świadków wydarzeń [- -]. Książka napisana jest w sposób przystępny [- -]. Pomysł powstania takiej pracy jest znakomity, ale niekoniecznie łatwy w realizacji. Niewątpliwie jest to publikacja potrzebna i powinna się ukazać.

(Z recenzji dr. hab. A. Pasko, prof. Uniwersytetu w Białymstoku)

12. **Nowakowski A., Obodyński M., Skawinki. Wieś – kościół – szkoła – sport. Od schyłku średniowiecza po rok 2017, RS DRUK, Rzeszów 2017, 122 s., il., tab. oprawa miękka, 23 cm x 15,5 cm**

Książka [- -] z pewnością jest pozycją bardzo cenną, bowiem dotychczas Skawinki nie miały swojej monografii [- -]. Autorzy podjęli się ambitnego zadania, przedstawiając dzieje Skawinek od średniowiecza do czasów nam współczesnych ze szczególnym uwzględnieniem historii szkolnictwa oraz [- -] kultury fizycznej, turystyki [- -]. Podsumowując, książka jest pozycją oryginalną, znakomicie uzupełniającą naszą wiedzę o wsi Skawinki [- -].

(Z recenzji dr. hab. L. Rotter)

13. **Pałasz M., Tajemnica Wadowity. Przewodnik dla dzieci po Wadowicach, Wydział Obsługi Ruchu Turystycznego, Urząd Miejski Wadowice, Wadowice 2018, 36 s., il. Kolor. oprawa miękka, 23 cm**

Wydana staraniem Urzędu Miejskiego książka opowiada o przyjaciółach, którzy spacerując ulicami Wadowic odkrywają historię miasta. Ilustrowany przez Nikołą

Kucharską przewodnik dla najmłodszych, który ukazał się w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej, zawiera szereg łamigłówek i zagadek, dzięki którym dzieci mogą stać się jednym z bohaterów i przeżyć wspaniałą przygodę. Wewnątrz książki znajdują się składana mapa oraz pocztówka.

14. *Parafia Witanowice z sercem i duszą. Wspomnienia najstarszych mieszkańców Parafii Witanowice*, oprac. E. Bliźnik, R. Skorczyńska, Stowarzyszenie „Farfurka”, Wydawnictwo i Drukarnia NO VA SANDE C, Witanowice 2017, 158 s. [2], il.

oprawa twarda, 24 cm

Publikacja wydana staraniem Stowarzyszenia „Farfurka” była jednym z elementów obchodów 700-lecia Witanowic. Relacje mieszkańców parafii budują obraz wsi sprzed kilkudziesięciu lat – przypominają ludzi, miejsca i ludowe obyczaje.

Gotowaliśmy groch z pęczakiem [oryg.] i kapustę z grochem. Był taki Żyd Szancer „na dolinie” tak jak się na „granicę” szło. Tam się kupowało takie obcinki z mięsa to mieliśmy na niedzielę. Wodziankę robiliśmy. Z chlebem na kolację się jadło. Dawniej jedliśmy ryby, ale potem już się spanoszyło i nie chcieli ryb jeść. Ale do dzisiajj karpie po grecku robię.

(Wspomnienia Ireny Bogackiej)

15. *Praškiewicz Sz. T. OCD, Niebo Karmelu. Święci i błogosławieni Rodziny Karmelitańskiej lub z nią związani*, Biuro Postulatorskie Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych, Wadowice – Przemyśl 2018, 200 s., fot., il.

oprawa miękka, 29,5 cm

Praca o. Szczepana T. Praškiewicza OCD to uzupełniony i rozbudowany zbiór biogramów świętych i błogosławionych Karmelu, które ukazywały się w latach 2009-2017 na łamach wydawanego w Przemyślu miesięcznika karmelitów bosych „Na Karmel”. W bogato ilustrowanej publikacji autor przedstawił postacie zakonników i zakonnice począwszy od pierwszych przeorów karmelitańskich – świętych Bertolda (zm. 1195 r.) i Brokarda (zm. 1220 r.), po bł. Marię Felicję Guggiari Echeverria (zm. 1959 r.).

Wśród postaci, których biogramy zostały zamieszczone w pracy o. Praškiewicza nie zabrakło zakonników z wadowickiej „Gorki”: św. o. Rafała Kalinowskiego (1835-1907), założyciela i przeora klasztoru, oraz bł. o. Alfonsa Marii Mazurka (1891-1944), w latach 1920-1930 prefekta i nauczyciela wadowickiego niższego seminarium ojców karmelitów, zamordowanego przez Niemców w sierpniu 1944 r.

16. Stanisławek-Janus J., *Andrychów. Sceny z życia miasta*, t. 1, Wyd. „JSJ”, Andrychów 2018, 367 s., fot., faksymilia.

oprawa miękka, 23 cm

17. Stanisławek-Janus J., *Andrychów. Sceny z życia miasta*, t. 2, Wyd. „JSJ”, Andrychów 2018, 339 s., fot., faksymilia.

oprawa miękka, 23 cm

W swojej najnowszej książce Jadwiga Janus zabiera czytelników w podróż do pradawnego Andrychowa, przywołując wydarzenia i ludzi, o których jeszcze 100 lat temu mówiło całe miasto. Pospacerujemy zatem andrychowskimi ulicami. Zajrzyjmy do skromnych chałup i do wnętrz pięknych kamienic, na podwórza i do ogrodów, do synagogi i na wieżę kościelną, do fabryk i fabryczek... Posłuchajmy targowych plotek i zacieklej obrad toczonych na sesji Rady Miejskiej. Niemal na każdym kroku towarzyszyć nam będą jakieś skandale: obyczajowe albo finansowe, ludzkie marzenia i tragedie, wydarzenia podniosłe, wymieszane z prozą codzienności – czyli wszystko to, czym żyli kiedyś andrychowianie.

(Daria Rusin)

18. Żak O., *Sezonowość ruchu turystycznego (na przykładzie Wadowic)*, w: *Kultura i turystyka. Sacrum i profanum*, red. J. Latosińska, J. Mokras-Grabowska, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Łódź 2016, s. 153-164, tab.

oprawa miękka, 24 cm

Autorka dokonała analizy ruchu turystycznego w Wadowicach w latach 2010-2015 w oparciu o dane miesięczne, udostępnione przez Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II. Wykazała, że jest on determinowany przez wydarzenia i miejsca związane z osobą papieża i charakteryzuje się sezonowością. Wskaźniki pozwoliły stwierdzić, że największe natężenie ruchu turystycznego ma miejsce w okresie od maja do października – w czasie gdy organizowane są najważniejsze uroczystości związane z upamiętnieniem Jana Pawła II.

19. *70 lat Biblioteki Publicznej im. Stanisława Wyspiańskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej*, oprac. B. Moskała, A. Bogunia, J. Paluchowska-Pępek, Biblioteka Publiczna im. S. Wyspiańskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej, Kalwaria Zebrzydowska 2018, 66 s., fot.
- oprawa miękka, 23 cm**

Publikacja przedstawia krótką historię oraz dorobek placówki, która od 2008 r. nosi imię Stanisława Wyspiańskiego.

Wybór Stanisława Wyspiańskiego na Patrona Biblioteki w Kalwarii nie był przypadkowy. Przygotowania do uroczystości trwały blisko 10 lat. Już od 1999 roku organizowane były w Bibliotece spotkania poświęcone artyście z udziałem członków rodziny Wyspiańskich – synowej,

Pani Leokadii Wyspiańskiej i wnuczki, Doroty Wyspiańskiej-Zapędowskiej.

Związki Stanisława Wyspiańskiego z Kalwarią sięgają młodości artysty. Miejsca przyrody i architektura były inspiracją w twórczości Wyspiańskiego. Motywy kalwaryjskie można odnaleźć m.in. na kartach „Zielnika”, w obrazie „Skarby Sezamu”, projektach dekoracji do inscenizacji „Wesela”.

(Ze Wstępu)